

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОЗОРОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Ігор Миколайович ЩЕГОЛЬ,

*аспірант відділу аспірантури
(ад'юнктури) і докторантури
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Забезпечення прозорості державних органів, зокрема Державної податкової служби України (ДПС), є одним із ключових елементів побудови демократичного суспільства та правової держави. Це питання є особливо актуальним у контексті боротьби з корупцією, покращення інвестиційного клімату та формування довіри громадян до органів влади. У цьому процесі важливу роль відіграють громадські об'єднання, які виступають як посередники між владою та суспільством, забезпечуючи громадський контроль, моніторинг діяльності державних структур та сприяючи відкритості їх роботи.

Громадські об'єднання в Україні є невід'ємною складовою демократичного суспільства, що сприяє забезпеченню прозорості діяльності державних органів, зокрема Державної податкової служби. Їх діяльність регулюється Конституцією України, Законом України «Про громадські об'єднання», а також іншими нормативними актами, які визначають їхні права, обов'язки та можливості впливу на формування державної політики. Відповідно до законодавства, громадські об'єднання мають право здійснювати громадський контроль, ініціювати діалог із державними органами, брати участь у розробці державних програм та забезпечувати їх моніторинг[1]. У контексті роботи Державної податкової служби громадські об'єднання виконують низку важливих функцій, серед яких основне місце займає моніторинг та контроль. Вони проводять незалежний аналіз діяльності податкових органів, фокусуючись на проблемах дотримання законодавства, прозорості адміністративних процедур, а також відповідності роботи органів податкової служби суспільним очікуванням. Завдяки своїм ініціативам громадські організації підвищують рівень обізнаності суспільства щодо податкової політики, формуючи довіру до державних структур.

Інформаційна взаємодія між громадськістю та ДПС є ще одним важливим аспектом діяльності громадських об'єднань. Організація публічних слухань, круглих столів і відкритих обговорень дозволяє досягати більшої прозорості у роботі податкової служби. Громадські організації активно поширюють інформацію про діяльність податкових органів, сприяючи підвищенню обізнаності громадян про їхні права та обов'язки. Водночас ці заходи дають можливість громадянам напряму висловлювати свої пропозиції щодо вдосконалення роботи ДПС.

Важливим напрямом діяльності громадських об'єднань є антикорупційні ініціативи. Організації здійснюють моніторинг наявних корупційних ризиків у роботі ДПС, проводять незалежні розслідування та передають результати відповідним державним органам[2]. Такі дії сприяють підвищенню рівня прозорості та підзвітності податкової служби, а також забезпечують ефективний громадський контроль над дотриманням законодавства. Законодавство України створює необхідні умови для активної участі громадських об'єднань у забезпеченні прозорості роботи ДПС. Зокрема, Закон України «Про доступ до публічної інформації» гарантує доступ громадян і громадських організацій до даних, що дозволяє проводити об'єктивний аналіз та формулювати рекомендації для покращення роботи податкових органів. Такий доступ є основою для взаємодії громадськості з податковою службою, сприяючи формуванню прозорого середовища у сфері податкової політики.

На нашу думку, громадські об'єднання є важливим інструментом у зміцненні демократичних принципів у роботі Державної податкової служби. Їх участь у формуванні відкритого діалогу, аналізі діяльності органів влади та розробці рекомендацій для вдосконалення роботи державних структур є ключовим фактором для забезпечення прозорості, підзвітності та ефективності функціонування ДПС.

Практична діяльність громадських об'єднань у напрямку забезпечення прозорості роботи Державної податкової служби України є важливим елементом зміцнення демократичних процесів та підвищення ефективності державного управління. Одним із ключових механізмів впливу є розробка рекомендацій, які стосуються вдосконалення законодавчої та нормативної бази. Завдяки аналізу існуючих регуляторних положень, громадські організації формулюють конкретні пропозиції щодо оптимізації процедур адміністрування податків, спрощення процесів звітності, а також мінімізації бюрократичних бар'єрів[3]. Такі рекомендації сприяють створенню більш прозорих та зрозумілих умов для взаємодії громадян і бізнесу з податковими органами. Значним проривом у практичній діяльності громадських об'єднань стало впровадження цифрових інструментів для моніторингу роботи податкових органів. Створення онлайн-платформ дозволяє громадськості повідомляти про проблеми в роботі ДПС у реальному часі, вносити свої пропозиції, а також ініціювати діалог з податковою службою. Цифрові технології забезпечують оперативність взаємодії, зменшують ризики приховування інформації та сприяють швидкій реакції податкових органів на запити громадян[4]. Окрім того, такі інструменти дозволяють громадським організаціям вести статистику звернень, аналізувати ключові проблеми та працювати над їх вирішенням. Інформаційна складова діяльності громадських об'єднань також відіграє вагомий роль у формуванні прозорого середовища. Завдяки активному використанню медіа громадські організації інформують суспільство про діяльність ДПС, висвітлюють її здобутки та недоліки, проводять інформаційні кампанії, спрямовані на роз'яснення

прав громадян у податковій сфері. Публічний характер цих ініціатив забезпечує підзвітність податкових органів, стимулює їх до відкритості у прийнятті рішень та сприяє формуванню позитивного іміджу ДПС серед громадян[5]. Участь громадських організацій у спеціалізованих моніторингових комітетах, які створюються при податкових органах, є ще одним ефективним інструментом. Завдяки такій співпраці громадськість отримує доступ до аналізу внутрішніх процесів податкової служби, а також можливість впливати на їх вдосконалення. Участь громадськості в цих процесах сприяє зниженню рівня корупції, зменшенню конфліктів між бізнесом та податковими органами, а також покращенню комунікації між ними[6].

Практика свідчить, що участь громадських об'єднань у забезпеченні прозорості діяльності ДПС не лише підвищує якість управлінських рішень, але й зміцнює довіру громадян до податкової служби. Завдяки своїй діяльності громадські організації стають надійним партнером держави у розбудові відкритої, демократичної системи управління, що відповідає сучасним стандартам прозорості та підзвітності.

Отже, громадські об'єднання відіграють важливу роль у забезпеченні прозорості діяльності Державної податкової служби України, виконуючи функцію контролю, інформаційного посередництва та антикорупційного моніторингу. Їхня діяльність ґрунтується на нормах чинного законодавства України та підтримується сучасними цифровими інструментами. Водночас ефективність їхнього впливу залежить від рівня правової культури в суспільстві, доступності публічної інформації та готовності державних органів до відкритого діалогу. Розвиток співпраці між ДПС та громадськими об'єднаннями є важливим кроком до формування демократичної та прозорої системи управління, що сприятиме довірі громадян до державних інституцій.

Список використаних джерел

1. Гончаренко О.М. Громадський контроль у податковій сфері: правові аспекти реалізації. Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративного судочинства: матеріали Всеукр. наук.-практ. конференції. Харків. ХНУВС. 2021. С. 45–49.
2. Дорошенко В.П. Роль громадських організацій у забезпеченні прозорості державних органів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2020. № 42. С. 126–130.
3. Зайцев М.В. Громадський контроль у контексті боротьби з корупцією в податковій системі. Актуальні проблеми протидії корупції: матеріали наук.-практ. конференції. Київ. НАДУ. 2023. С. 88–92.
4. Іваненко Л.Г. Прозорість діяльності органів державної влади як елемент демократичного управління. Державне управління: теорія та практика. 2022. № 4 (26). С. 55–60. DOI: <https://doi.org/10.34234/du.2022.4.7>.
5. Ковальчук О.О. Взаємодія громадянського суспільства з органами податкової служби: правові аспекти. Юридичний журнал. 2021. № 5. С. 83–87.
6. Марченко П.В. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань у забезпеченні прозорості роботи податкових органів. Вісник Донецького державного університету управління. Серія: Державне управління. 2023. № 2 (92). С. 95–101.